



RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

dr Janusz KOCHANOWSKI

Warszawa, 20/12/2007r.

RPO-548015-II/06/DK

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan

Prof. dr hab. Zbigniew Ćwiąkalski

Minister Sprawiedliwości

Prokurator Generalny

Wielce Szanowny Panie Ministrze

Z wpływających do mnie wniosków wynika, że ciężko poszkodowane przestępstwem osoby, nie mają możliwości uzyskania kompensaty, jedynie ze względu na to, że przepisy ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw umyślnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 169, poz.1415) mają zastosowanie wyłącznie do przestępstw popełnionych od dnia wejścia w życie ustawy.

W tej sprawie zwróciłem się w dniu 22 lutego 2007 r. do ówczesnego Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego o wystąpienie z inicjatywą ustawodawczą w celu znowelizowania art. 23 cytowanej ustawy tak, aby zakreślona w nim cezura czasowa pozostawała w zgodzie z unormowaniem zawartym w art. 18 ust. 2 Dyrektywy Rady Unii Europejskiej z dnia 29 kwietnia 2004 r. nr 2004/80/EC.

Jednocześnie zwróciłem uwagę, że przepis art. 18 ust. 2 przytoczonej dyrektywy pozwala na przeznaczenie środków niezbędnych do wykonania niniejszej dyrektywy także w odniesieniu do pokrzywdzonych przestępstwem, którzy doznali uszczerbku w wyniku przestępstw popełnionych przed dniem 30 czerwca 2005 r.

Poprosiłem zatem o rozważenie, czy ustawa o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw umyślnych, rzeczywiście powinna ograniczać się jedynie do wypełnienia zobowiązań zawartych w dyrektywach Unii Europejskiej - traktowanych jako minimum - i czy wobec często bardzo dramatycznej sytuacji osób pokrzywdzonych przestępstwem jeszcze przed datą 30 czerwca 2005 r., przepis art. 23 ustawy nie powinien dotyczyć również innych wnioskujących.

W tym kontekście podniosłem także problem zawężenia kręgu pokrzywdzonych, którym obecnie przysługuje kompensata, do ofiar przestępstwa umyślnego, popełnionego z użyciem przemocy, wskutek którego doznały naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia określone w art. 156 § 1 i art. 157 § 1 ustawy z 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny i do osób najbliższych ofiary, która poniosła śmierć w efekcie przestępstwa umyślnego.

Dyrektywa odnosząca się do kompensaty dla ofiar przestępstw, wskazuje bowiem jedynie na ofiary przestępstw z użyciem przemocy, nie zawężając tego pojęcia do tych osób, które doznały ciężkiego uszczerbku na zdrowiu - tak, jak czyni to cyt. ustawa o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw umyślnych.

Poprosiłem zatem o rozważenie nowelizacji art. 2 pkt.1 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw umyślnych w kierunku poszerzenia kręgu osób uprawnionych do środków z państwowej kompensaty.

Moje wystąpienie z dnia 22 lutego 2007 r. zawierało również prośbę o podniesienie kwoty kompensaty, która obecnie zgodnie z art. 6 wymienionej ustawy, nie może przekroczyć 12.000 zł. Wydaje się, iż jest to w niektórych sytuacjach zbyt niska kwota, aby faktycznie pokryć koszty utraconych zarobków, innych środków utrzymania lub kosztów, o których mowa w art. 3 pkt 2 i 3 ustawy.

Ustawodawca w uzasadnieniu obowiązującej ustawy zaznaczył, że maksymalna wysokość kompensaty zależy od możliwości budżetowych państwa. Nie jest jasne, czy w toku uchwalania ustawy, były brane pod uwagę realne koszty powrotu pokrzywdzonych do pracy zarobkowej i czy w ogóle brano pod uwagę ewentualne straty wynikające z faktu, iż nie mająca środków osoba, nie powróci szybko do normalnego funkcjonowania i dalej, że być może koszty dla społeczeństwa z tego powodu będą znacznie wyższe. Należy zaznaczyć, że w toku prac legislacyjnych nad ustawą zapowiedziano, iż w roku 2006 kwota ta ulegnie zmianie na wyższą czego nie uczyniono.

W odpowiedzi na moje wystąpienie otrzymałem stanowisko Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego z dnia z dnia 29 marca 2007 r. (nr DL-P-II-0760-15/07), w którym uznano za konieczne jedynie rozważenie zgodności art. 23 ustawy z treścią art. 18 ust. 2 Dyrektywy Rady Unii Europejskiej nr 2004/80/EC w sprawie odszkodowań dla ofiar przestępstw.

Pragnę podtrzymać zaproponowane w przytoczonym wystąpieniu propozycje dotyczące kwestii kręgu osób uprawnionych do skorzystania z finansowego wsparcia i wysokości maksymalnej kwoty kompensaty określonej w ustawie.

Jednocześnie wypada zauważyć, iż dane statystyczne Ministerstwa Sprawiedliwości, wskazują na niewielką ilość spraw o przyznanie kompensaty, jakie wpłynęły od dnia 21 września 2005 r. do dnia 10 grudnia 2006 r. oraz średnią sumę kompensaty w wysokości 1 775 zł.

W mojej ocenie mały wpływ wniosków może być wynikiem braku powszechnej wiedzy o możliwości uzyskania kompensaty. Warto zatem zdiagnozować ten problem i rozważyć podjęcie działań zmierzających do upowszechnienia wśród ofiar przestępstw stosownych informacji na ten temat (np. za pośrednictwem ulotek dla pokrzywdzonych w sądach rejonowych i czytelnych materiałów na ten temat na stronach internetowych sądów).

Mając na względzie przedstawione racje, uprzejmie proszę Pana Ministra o zbadanie przedstawionego zagadnienia, a także rozważenie zainicjowania nowelizacji ustawy o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw umyślnych w proponowanym zakresie, w tym zwłaszcza zmierzającym do wypełnienia zobowiązania zawartego w art. 18 ust. 2 Dyrektywy Rady Unii Europejskiej nr 2004/80/EC.

Łączę wyrazy szacunku

/-/ Janusz Kochanowski